

Sygn. akt III U 153/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 kwietnia 2021 r.

Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący – SSO Wojciech Paluch

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Dorota Lichocka

przy udziale

po rozpoznaniu w dniu 19 kwietnia 2021 r. w Tarnobrzegu

na rozprawie

sprawy **M. S.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.**

o ponowne ustalenie kapitału początkowego, o wysokość okresowej emerytury kapitałowej i o wysokość emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

na skutek **M. S.**

od **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.**

z dnia 13 stycznia 2021 r. znak: (...)

z dnia 15 stycznia 2021 r. znak: (...)

i z dnia 15 stycznia 2021 r. znak: (...)+ (...)

I. Oddala odwołania od wymienionych wyżej decyzji organu rentowego,

II. Zasądza od wnioskodawczyni M. S. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. kwotę 100 zł (słownie: sto złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,

III. Odstępuje od obciążania wnioskodawczyni obowiązkiem zwrotu pozostałej części kosztów zastępstwa procesowego na rzecz ZUS

Sygn. akt III U 153/21

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 13.01.2021r. znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R., na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz.U. z 2016r. poz.887), z urzędu ponownie ustalił wartość kapitału początkowego M. S. na dzień 01.01.1999r. w wysokości 101 912,58zł. Do ustalenia wartości kapitału początkowego przyjęto okresy składkowe w wymiarze 18 lat i 4 miesięcy.

Decyzją z dnia 15.01.2021r. znak: (...) organ rentowy, powołując się na przepisy ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2020r., poz. 53) oraz ustawy z dnia 21.11.2008r. o emeryturach kapitałowych (Dz.U. z 2018r. poz. 926), po rozpoznaniu wniosku M. S. z dnia 30.12.2020r., ustalił okresową emeryturę kapitałową od 01.12.2020r., tj. od dnia nabycia prawa do emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Od 01.12.2020r. okresowa emerytura kapitałowa wyniosła 496,46zł. Organ rentowy wskazał, że prawo do powyższego świadczenia wygaśnie z dniem 01.03.2025r., tj. z dniem poprzedzającym wiek o którym mowa w art. 7 ust. 2 ustawy o emeryturach kapitałowych.

Decyzją z dnia 15.01.2021r. znak: (...) organ rentowy przyznał ubezpieczonej emeryturę od 01.12.2020r., tj. od miesiąca w którym zgłoszono wniosek. Do obliczenia emerytury przyjęto – jako korzystniejsze - średnie dalsze trwanie życia wynikające z tablicy trwania życia obowiązujące w dniu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego. Wysokość emerytury obliczonej zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy emerytalnej wyniosła 2 978,75zł. Od 01.02.2021r. obliczona emerytura z FUS i okresowa emerytura kapitałowa wyniosły 3 475,21zł.

Od powyższych decyzji odwołania złożyła wnioskodawczyni M. S. w części, tj. co do wysokości przyznanego świadczenia oraz co do wysokości ponownie ustalonego kapitału początkowego. Odwołująca wnosila o zmianę zaskarżonych decyzji dotyczących okresowej emerytury kapitałowej i emerytury z FUS poprzez ponowne przeliczenie podstawy obliczenia przyznanego świadczenia i ustalenie prawidłowej wysokości tego świadczenia z uwzględnieniem wszystkich składników podstawy świadczenia, ewentualnie ich uchylenie w zaskarżonej części i przekazanie do ponownego rozpoznania organowi rentowemu. Podnosiła, że podstawa obliczenia przyznanego świadczenia jest zaniżona, a tym samym zaniżona jest wysokość przyznanego świadczenia. W zakresie decyzji z dnia 13.01.2021r. wnioskodawczyni wnosila o jej zmianę w zaskarżonej części poprzez ponowne ustalenie kapitału początkowego i ustalenie prawidłowej wysokości tego kapitału, ewentualnie o jej uchylenie w zaskarżonej części i przekazanie do ponownego rozpoznania organowi rentowemu. Argumentowała, że ponowne ustalenie kapitału początkowego zostało dokonane błędnie, tj. w zaniżonej kwocie.

W piśmie procesowym z dnia 09.04.2021r. ubezpieczona wniosła o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu wyliczania rent i emerytury na okoliczność ustalenia prawidłowej wysokości należnej jej emerytury.

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy wnosil o ich łączne rozpoznanie, oddalenie oraz zasądzenie od wnioskodawczyni na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego. Wskazał, że kwota środków zewidencjonowana na koncie ubezpieczonej z uwzględnieniem waloryzacji 126 099,60 zł podzielona przez 254,00 miesięcy wynosi 496,46 zł i jest to wysokość emerytury kapitałowej ustalona dla wnioskodawczyni na 01.12.2020r. Emerytura kapitałowa jest wypłacana wraz z emeryturą z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i wygaśnie z dniem 01.03.2025r. tj. z osiągnięciem przez Wnioskodawczynię 65 roku życia. Organ rentowy podnosił, że wnioskodawczyni nie konkretyzuje swoich zarzutów, nie wskazuje żadnych faktów i okoliczności potwierdzających swoje twierdzenia. Organ rentowy wywodził, że wszystkie okresy zatrudnienia, które wnioskodawczyni wskazała w kwestionariuszu złożonym z wnioskiem o ustalenie kapitału początkowego zostały uwzględnione w stażu do obliczenia kapitału. Organ rentowy uwzględnił również wszystkie wynagrodzenia, które wynikają z treści złożonych przez odwołującą zaświadczeń o zatrudnieniu i wynagrodzeniu.

Sąd połączył sprawy zainicjowane odwołaniami od powyższych decyzji, tj. sprawy o sygn. akt: III U 153/21, III U 154/21 oraz III U 155/21, celem ich rozpoznania i rozstrzygnięcia pod wspólną sygnaturą akt III U 153/21.

Na rozprawie w dniu 19.04.2021r. odwołująca zarzucała, że organ rentowy przy ustalaniu kapitału początkowego powinien uwzględnić jej okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od ukończenia 16-ego roku życia tj. od dnia 02.03.1976r. do dnia 31.08.1980r., gdyż od dnia 01.09.1980r. podjęła pracę zawodową w Hucie (...) w S.. Ponadto domagała się ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego na podstawie wynagrodzeń uzyskanych przez nią w latach od 2011 do 2020, zamiast zarobków z lata 1982-1991 przyjętych przez ZUS. Podnosiła, że w ciągu ostatnich 20 lat zajmowała kierownicze stanowisko i uzyskiwała najwyższe wynagrodzenia. Odwołująca argumentowała, że w konsekwencji zniżenia kapitału początkowego z powyższych względów zaniżona jest również kwota jej emerytury z

Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ustalona w decyzji z dnia 15.01.2021r. Wywodziła, że nie rozumie decyzji ZUS, zgodnie z którą okresowa emerytura kapitałowa ma być wypłacana tylko przez pięć lat, a reszta tych środków zostanie zabrana i po upływie tych pięciu lat jej emerytura będzie jeszcze niższa.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

ustalił i zważył, co następuje:

Wnioskodawczyni M. S., urodzona (...), w dniu 30.12.2020r. wystąpiła do organu rentowego z wnioskiem o emeryturę. Zaskarżoną decyzją z dnia 13.01.2021r. znak: (...) organ rentowy z urzędu ponownie ustalił wartość kapitału początkowego odwołującej na dzień 01.01.1999r. Organ rentowy przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 1 213,81zł oraz wskaźnik wysokości podstawy wymiaru (wvpw) kapitału początkowego wynoszący 99,42% - ustalone w decyzji z dnia 18.06.2008r. Do obliczenia wvpw kapitału początkowego przyjęto zarobki ubezpieczonej osiągnięte w latach 1982-1991. Organ rentowy przyjął współczynnik proporcjonalny wynoszący 67,70%, co skutkowało zwiększeniem kapitału początkowego wnioskodawczyni do kwoty 101 912,58zł. Do ustalenia wartości kapitału początkowego przyjęto okresy składkowe w wymiarze 18 lat i 4 miesięcy.

Zaskarżoną decyzją z dnia 15.01.2021r. znak: (...) ustalił okresową emeryturę kapitałową od 01.12.2020r., tj. od dnia nabycia prawa do emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W decyzji wskazano, że wysokość okresowej emerytury kapitałowej stanowi iloraz kwoty środków, z uwzględnieniem ich waloryzacji, zewidencjonowanych na subkoncie ustalonych na ostatni dzień miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przyznano okresową emeryturę kapitałową, tj. 126 099,60zł i średniego dalszego trwania życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę, tj. wieku 60 lat i 9 miesięcy (254 miesięcy). Od 01.12.2020r. okresowa emerytura kapitałowa wyniosła 496,46zł. Organ rentowy wskazał, że prawo do powyższego świadczenia wygaśnie z dniem 01.03.2025r. Zaskarżoną decyzją z dnia 15.01.2021r. znak: (...) + (...) organ rentowy przyznał ubezpieczonej emeryturę od 01.12.2020r. Wysokość emerytury obliczonej zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy emerytalnej wyniosła 2 978,75zł. Od 01.02.2021r. obliczona emerytura z FUS i okresowa emerytura kapitałowa wyniosły 3 475,21zł.

/Dowód: - dokumenty zalegające w aktach organu rentowego dot. wnioskodawcy./

Zgodnie z art. 173 ust. 1 i ust. 3 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2021 poz. 291 t.j.) dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy. Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy (ust. 3).

Stosownie do art. 174 ust. 2 i ust. 3 cytowanej wyżej ustawy o emeryturach i rentach z FUS

2. Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6;

2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;

3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-3 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

3. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999r.

Zgodnie z przepisem art. 7 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 21.11.2008r. o emeryturach kapitałowych (Dz.U. z 2018r. poz. 926 t.j.) ze środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, zwanym dalej "subkontem", przysługuje okresowa emerytura kapitałowa. Okresowa emerytura kapitałowa przysługuje członkowi otwartego funduszu emerytalnego do ukończenia 65. roku

życia. (ust. 2). Prawo do okresowej emerytury kapitałowej wygasa z dniem poprzedzającym dzień, w którym członek otwartego funduszu emerytalnego ukończył 65. rok życia (art. 9 pkt 2)

W myśl przepisu art. 17a ust. 3 cytowanej ustawy o emeryturach kapitałowych w przypadku osób, które do dnia wskazanego w art. 9 pkt 2 pobierały okresową emeryturę kapitałową lub nie pobierały tego świadczenia wskutek zawieszenia prawa do emerytury zgodnie z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, środki zewidencjonowane na subkoncie uwzględnia się przy ustalaniu wysokości emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Odwołanie M. S. nie zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd uznał za wiarygodne dokumenty zawarte w aktach organu rentowego dotyczące wnioskodawczynie, nie były bowiem kwestionowane przez strony w toku niniejszego postępowania i nie budzą wątpliwości Sądu.

Na rozprawie w dniu 19.04.2021r. Sąd postanowił na podstawie art. 235² § 1 pkt 5 i pkt 6 k.p.c. pominąć dowód z opinii biegłego z zakresu wyliczania rent i emerytur. Ubezpieczona nie przedstawiła skonkretyzowanych zarzutów dotyczących kwestii matematycznego wyliczenia przysługujących jej świadczeń – nie wyszczególniła faktów, które mają zostać wykazane wnioskowanym dowodem. Twierdzenia odwołującej miały charakter zarzutów natury prawnej, o których rozstrzyga Sąd. Dowód ten jawił się zatem jako zmierzający jedynie do nieuzasadnionego przedłużenia postępowania.

Na wstępie należy podkreślić, że przepis art. 173 ust. 3 wskazuje w sposób jasny i jednoznaczny, że podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999r. Nie są zatem uzasadnione żądania wnioskodawczynie, aby ustalić podstawę wymiaru kapitału początkowego na podstawie wynagrodzeń uzyskanych przez nią w latach od 2011 do 2020. Do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego odwołującej przyjęto zarobki ubezpieczonej osiągnięte w latach 1982-1991 - wskazane szczegółowo w załączniku do decyzji z dnia 18.06.2008r. (k. 44 akt kapitałowych). W kapitału początkowego wyniósł 99,42%. W ocenie Sądu przyjęte przez organ rentowy lata są najkorzystniejsze przy wyliczaniu wwpw kapitału początkowego – w roku 1992 stosunek dochodu wnioskodawczynie do przeciętnego wynagrodzenia za rok kalendarzowy wyniósł 79,25%, w latach 1993-1994 były to wartości odpowiednio 53,20% oraz 55,91%.

Odnosząc się do żądania odwołującej uwzględnienia przy ustalaniu kapitału początkowego okresu jej pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od ukończenia 16-ego roku życia tj. od dnia 02.03.1976r. do dnia 31.08.1980r. wskazać należy, że przepis art. 174 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie wymienia takich okresów, zaś katalog w nim zawarty ma charakter zamknięty w tym znaczeniu, że okresy w nim nieprzewidziane nie mogą zostać uwzględnione. Okresy pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od ukończenia 16-ego roku życia nie mogą zatem być doliczone do ustalenia kapitału początkowego odwołującej, nie zostały bowiem wymienione jako składkowe bądź jako nieskładkowe.

Mając na uwadze zarzuty wnioskodawczynie dotyczące ustalonej okresowej emerytury kapitałowej Sąd zważył, że wbrew twierdzeniom wnioskodawczynie po upływie 5 lat środki zgromadzone na jej subkoncie nie zostaną „zabrane”, a będą uwzględnione przez organ rentowy przy ustalaniu wysokości emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (zgodnie z treścią art. 17a ust. 3 ustawy o emeryturach kapitałowych). Art. 9 pkt 2 ustawy o emeryturach kapitałowych wskazuje, że prawo do okresowej emerytury kapitałowej wygasa z dniem poprzedzającym dzień, w którym członek otwartego funduszu emerytalnego ukończył 65. rok życia. Wysokość świadczenia odwołującej została ustalona jako ilorz kwoty środków, z uwzględnieniem ich waloryzacji, zewidencjonowanych na subkoncie ustalonych na ostatni dzień miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przyznano okresową emeryturę kapitałową, tj. 126 099,60zł oraz średniego dalszego trwania życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę, tj. wieku 60 lat i 9 miesięcy (254 miesięcy) i wyniosła 496,46zł.

W konsekwencji, w ocenie Sądu, zaskarżone decyzje organu rentowego są prawidłowe i zgodne z prawem.

Mając powyższe na względzie Sąd, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oddalił odwołania M. S. od zaskarżonych decyzji (pkt I wyroku).

W punkcie II Sąd, w oparciu o art. 98 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018r. poz. 265), zasądził od wnioskodawczynie M. S. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. 100zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd odstąpił od obciążenia wnioskodawczynie kosztami postępowania na zasadzie art. 102 k.p.c. (punkt III wyroku). Zgodnie z zasadą słuszności wyrażoną w tym artykule, w wypadkach szczególnie uzasadnionych Sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej kosztami w ogóle. Wyżej przytoczony artykuł stanowi swoistą „furtkę”, pozostawiając Sądowi pewną swobodę w przyznawaniu zwrotu kosztów procesu, gdyby stosowanie zasady odpowiedzialności za wynik sprawy (art. 98 k.p.c.) nie dało się pogodzić z zasadami słuszności. Udział pełnomocnika w sprawie ograniczył się do sporządzenia odpowiedzi na odwołanie. Wskazać również należy, iż wnioskodawczynie w odwołaniu od decyzji organu rentowego podała, iż decyzje ZUS są dla niej krzywdzące i niezrozumiałe. Obecnie wnioskodawczynie nie jest aktywna zawodowo, utrzymuje się jedynie ze świadczenia emerytalnego.